

Nové arteterapeutické publikácie.

V týchto letných dňoch, hoci ich zvykneme niekedy nazývať aj „uhorková sezóna“, ma potešili dva nové prírastky do českej arteterapeutickej literatúry. Verím, že už čoskoro pribudnú aj do knižnic arteterapeutov nielen v Čechách, ale i na Slovensku, kdeže sú ešte stále ľahko jazykovo zrozumiteľné a pôvodnej českej verzii aj slovenským čitateľom. Je mi ťou, že na obe som dostala príležitosť napísať recenziu, ba jednej z kníh mám byť pri jej uvedení do života aj „krstnou mamou“.

Prvú knihu Arteterapie – Od individuálnej zkušenosti je kolektívnym souvislostem napísala Magdalena Westman - Kocábová, dcéra nedávno zosnulej pionierky českej arteterapie pani Darji Kocábovej a vychádza vo vydavateľstve Euromedia. Kniha je, už ako to naznačuje aj jej názov, osobným príbehom arteterapeutky - svetobežníčky, dcéry farára Českobratskej cirkvi evanjelickej, prenasledovaného v minulosti pre svoje presvedčenie komunistickým režimom, sestry muža, ktorý sa zasadil o odchod ruských vojsk z Československa, večne po cti a spravodlivosti túžiacej a pravdu hľadajúcej „rebelky“, ktorá si často nedáva pred ústa servítku, keď ju bráni, alebo keď obhajuje práva tých najzraniteľnejších - svojich klientov, ľudí s mentálnym handicapom. V knihe popisuje svoju cestu za a s arteterapiou, keď je v istom úseku cesty aj v roli študentky Bc. štúdia arteterapie Ateliéru arteterapie v Českých Budejoviciach, s ktorým sa ale predčasne rozišla, lebo ju Freudovsko-rožnovské východisko neuspokojovalo a nenaplnilo. Pravdepodobne primárne preto, že jej rodinný kontext a výchova akcentovala viac duchovné hodnoty človeka ako jeho biologické, pudové vrstvy. Navyše, na roky zakotvila v inej kultúre, tak rozdielnej od tej našej, čo ju pozitívne poznačilo. Žila totiž v Južnej Afrike a pozerala sa na svet úplne z inej perspektívy, videla veci v multikulturálnom kontexte, povedané obrazne, z perspektívy rovnika, stretu kultur, so všetkými špecifikami, vrátane farebného cítenia a umeleckých a spirituálnych hodnôt. Jej prístup korešponduje s medzinárodne rozšíreným trendom v arteterapii nazývaným „Art for therapy“, ktorý v knihe reprezentujú opisy i fotodokumentácia mnohých projektov, ktoré autorka realizovala v zahraničí i v Čechách, namä jej koncept "Triangel".

Druhá kniha je z dielne Jihočeské university v Českých Budejoviciach a autori sú viacerí, teda kolektív autorov - pedagógov Ateliéru arteterapie pod vedením jeho vedúcej PhDr. Yvony Mazeovej, PhD. Názov knihy je Koláž jako nástroj (arte) terapie a sebezpoznání. Vychádza v nakladateľstve Pedagogickej fakulty Univerzity Karlovej v Prahe. Akcentuje a ilustruje v nej procesy psychoanalytické aj v podobe kazuistických štúdií najmä témy, ktoré sú využívané v tzv. Rožnovskej škole arteterapie, ako sa niekedy hovorí (psychoanalytickému) prístupu v Ateliéri arteterapie v ČB. Sú to teda najmä rozprávkové (O červenej čiapočke) mytologické, archetypálne témy (Adam a Eva), väčšinou so sexuálnym kontextom. V tomto bode sa tematicky a situačne texty oboch kníh nie náhodne, hoci konfrontačne, stretávajú. Teší ma ale, že obe autorky citujú medzi renomovanými i domácimi i zahraničnými autormi ako Edith Kramer, Hanna Yaxa Kwiatkowska, Marii Lhotová, Evžena Perouta, Victora Löwenfelda, Cathy A. Malchiodi, Judith Rubin, aj Jaroslavu Šicková – Fabrici, najmä texty z mojej monografie Základy arteterapie, ktorá vyšla v posledných 20 rokoch v pražskom vydavateľstve Portál už vo viacerých vydaniach, ale aj moju knihu Výtvarné materiály a médiá v arteterapii. Je ale zvláštne, že v knihe nie je ani len malá zmienka o Miroslavovi Huptychovi, absolventovi Ateliéru arteterapie v Českých Budejoviciach, ktorého koláže dosiahali medzinárodné uznanie a jeho Sada koláží je používaná ako arteterapeutická projektívna diagnostická metóda v klinickej praxi.

K histórii i súčasnosti českej arteterapie mám blízko, pretože som v rozmedzí rokov 1998 až 2019 (do čias Covidu 19) v Čechách prednášala arteterapiu na viacerých univerzitách (Pedagogická fakulta, Univerzity Karlovej, Katedra špeciálnej pedagogiky, Husova theologická fakulta, v Arte kurzoch mága českej koláže Bc. Mirka Huptycha a najmä často merala dlhú, celý deň trvajúcu cestu na Pd do Českých Budejovic, kde som koncom 90 tých rokov prednášala a aj bola členkou štátnicových komisií a stretla ešte čoskoro pred jeho smrťou aj Dr. Milana Kyzoura sr., zakladateľa tzv. Rožnovskej školy arteterapie, ale aj iných - Pavla Kalinu, Milana Kyzoura ml. Evžena Perouta, Marii Lhotová i Jan Slavíka. Za stretnutie s českými kolegami, ktorí sú približne moji rovesníci, som vďačná, kdeže v mojej generácii na Slovensku arteterapeuti skoro úplne absentovali o absentujú. V Čechách som našla nielen srdečné prijatie, ale i partnerov na rozhory o arteterapii a aj napriek našim rozdielnym teoretickým východiskám, úspešne dlhé roky spolupracujeme. Naše profesné kontakty prerástli do osobných priateľstiev. Semináre a workshopy mnohých spomenutých českých kolegov - skvelých osobností českej arteterapie, som v rokoch 2000 -2020 sprostredkovala „naživo“ aj slovenským študentom, ich opakovanými pozvaniami prednášať na PdFUK v Bratislave a v Inštitúte pre vzdelávanie v arteterapii, pri OZ Terra Therapeutica. Bolo a je to pre mňa celkom prirodzené a obohacujúce, spolupracovať s českými kolegami, ktorí sú nám tak jazykovo i geograficky blízko. Preto vnímam pozitívne aj genézu zrodu oboch kníh v spomenutom kontinuálne

prebiehajúceom historickom kontexte a hoci autorky spomenutých dvoch kníh sú diametrálne rozdielne svojim profesným východikom, sú si istým spôsobom blízke, ak nie iným tak tým, že sa prelínajú v mieste a čase a priestore Českých Budejovic a nakoniec aj v ich pôsobení i textoch - v istom špecifickom „Bohemian“ pohľade na svet a na umenie, hoci často sa ich jazyk môže javiť ako konfrontačný .

Je mi teda čťou obe spomenuté knihy „posunúť „ týmto malým zamyslením sa na novou odbornu arteliteratútu do života, najmä k českým i slovenským arteterapeutom mladej generácie, ale i k širokej verejnosti Napriek tomu, že knihy sú diametrálne názorovo odlišné a reprezentujú rozdielne teoretické východiská v arteterapii, verím , že ich zrod i koexistencia a ohlas u čitateľov i kritikov budú pozitívne . Konsenzus môže byť dosiahnutý len akýmsi ekumenickým arteterapeutickým tolerantizmom, ktorý bude len ďalším dôkazom toho, že umenie (arteterapie) spája a dokáže nasýtiť tak spirituálne ako i behavioriálne zmýšľajúcich terapeutov, lebo človek je psycho- bio-spirituálno- sociálna bytosť !